

EKONOMİ POLİTİK

G20 Toplantısının Ardından: Suçlu Kim?

Erinç Yeldan, 17 Kasım 2010

G20 ülke liderlerinin Seul zirvesi geride kaldı. Zirve öncesinde toplantının ana gündem maddesini gelişmiş ekonomilerde kriz sonrası toparlanma sürecinin yavaşlığı ve Amerikan merkez bankası'nın (Fed'in) krizi aşmak üzere küresel piyasaları sunmayı planladığı 600 milyar dolarlık devasa dolar bolluğunun nasıl özümseceği tartışmaları oluşturmaktaydı.

Küresel para piyasalarına aktarılabilecek olan söz konusu parasallaşmanın finansal varlık fiyatlarında yaratacağı "köpükler" ve başlıca para birimlerinin Amerikan doları karşısında değerlendirilme sürecine girmesi endişesi, G20 zirvesinde "çözüm bekleyen" sorunların başında yer almaktaydı. Çin, Almanya ve Brezilya gibi "ihracatçı" ülkeler, kendi para birimlerinin dolar karşısında değerlendirilmesi tehdidinde, "rekabet avantajlarını kaybetmek" endişesiyle karşı çıkıyorlar ve IMF'den bu konuda yardım bekliyorlardı. Nitekim zirve öncesinde genel kanı, IMF'nin G20 toplantısında "üye ülkelerin cari işlemler açıklarının milli gelirlerine oranla yüzde 4'ü aşamayacağı" yönünde bir kuralı uluslararası bir sınır olarak belirlenmesi için çalışacağı yönündeydi.

Yoğun tartışmalardan sonra bu tür bir kural kabul görmedi. IMF icra direktörü Dominique Strauss-Kahn, cari dengesizlikler üzerine rakamsal kısıtlar getirmenin "kolay", ancak uygulanabilmesinin ise "pratik olamayacağını" vurguladı. Amerika'nın, IMF'den "gösterge niteliğindeki ana hatlar"ı belirlemesi çağrısı da Çin ve Almanya delegelerinin muhalefetiyle geri çekildi. İki günlük tartışmalardan geriye kalan ise, üye ülkelerin önümüzdeki altı içerisinde "uygun" göstergeleri kendilerinin benimsemesi ve 2011 yılı içinde de sonuçların "değerlendirilmesi" çağrısıydı.

G20 zirvesinin bir diğer sıkıntılı kararı bankaların ve finansal yatırım şirketlerinin bağlı oldukları denetim kurallarının sıkılaştırılması çağrısıydı. *Basel III* diye anılmaya başlanılan yeni denetim mekanizması altında bankaların sermaye yeterlilik oranlarının ve zorunlu karşılık oranlarının yükseltilmesi ve yeni krizlere yol açmaması için fon oluşturulması kararları büyük kabul gördü.

Amerikan Başkanı Barack Obama G20 toplantısını "büyük bir başarı" olarak nitelendirdi... Amerikan yönetimine göre, "döviz kurlarının piyasalarca serbestçe belirlenmesi" güvenceye alınmış; ve yabancı dövizlerin Amerikan doları karşısında değerlendirilmesinin önü açılmış durumdaydı. Özetle, Amerika kendi krizini dış dünyaya aktarmış ve genişleyen kredi hacminin yarattığı mali baskıların aşılması konusunu "piyasalara" havale etmiş idi.

G20 zirvesi, öncesi ve sonrasıyla, küresel krizin en önemli dersini sürekli yadsımaktadır: Küresel kriz, kapitalizmin kaçınılmaz krizlerini finansallaşma çabalarıyla aşma çabalarının doğrudan ürünüdür. Sermaye, karlılığını ve birikimini sürdürebilmek uğruna yarattığı finansal rant oyunları ve spekülasyon cennetinde, tasarrufların spekülatif kumar masalarında çar çur edilmesine neden olmakta ve dünya kaynaklarının sabit sermaye yatırımlarına

dönüştürülebilmesini engellemektedir. Dünya ölçeğinde fiziksel sabit sermaye yatırımlarının büyüme hızı, reel ekonomik gelişmeyi sürdürebilecek ve işgücünün istihdamını arttırabilecek boyutta olmaktan çok uzaktadır.

Küresel durgunluk, öncelikle finansal sermayenin çıkarlarını gözeten ve “ekonomik istikrar” hedefini bir fetiş haline dönüştüren ultra-muhafazakar (neoliberal) iktisat öğretisinin kaçınılmaz sonucudur. “İstikrar” kavramını her hal ve şartta geçerli bir “tabu” haline dönüştüren neoliberal iktisat öğretisi ve önermekte olduğu daraltıcı ekonomi politikalar aşılmadıkça, krizin sarsıntıları küresel ekonomiyi tehdit etmeye devam edecektir. “*Kur savaşları*”; “*cari işlemler dengesizliklerine karşı göstergeler ve kıstaslar*” ve benzeri tartışmalar, bu büyük resmin gerçeklerini bulanıklaştıran güncel iktisat söylemlerinden öteye geçmemektedir.